

Deris: Din Kùltürü ve Ahlak Bilgisi
Unitè: IV - Gençlik ve Değerler

Kavramlar:

Din, Değer,
Ahlak, Örf, Âdet

Konular:

- Değerler ve Değerlerin Kaynağı
- Gençlerin Gelişiminde Değerlerin Yeri ve Önemi
- Temel Değerler
- Kur'an'dan Mesajlar

Sunumdaki Başlık Türleri:

- Konu başlığı
- Alt başlık/Kazanım
- Okuma parçası

Değerler ve Değerlerin Kaynağı

Değer, bir milletin sahip olduğu sosyal, kültürel, ekonomik, bilimsel alanlardaki maddi ve manevi unsurların bütünüdür.

Değerlerin oluşumunda insanların **doğuştan getirdiği özellikler** (*fitrat, vicdan...*) ile yaşadığı **sosyal çevre** etkin bir rol oynar. Değerler kişisel olmaktan çok, toplumun **ortak paydasıdır**.

01

Maddi Değerler

Bir toplumun kültürel, tarih ve bilimsel ürünleri (*binalar, giysiler, araç-gereçler vb.*).

02

Manevi Değerler

Bir toplumun gelenek, örf, âdet ve inançları, duygu, düşünce v davranışları.

Değerler

Dini

Helal – Haram
Hak - Bâtıl

Sanatsal

Güzel – Güzel
olmayan

Ahlaki

İyi – Kötü

Hukuki

Haklı – Haksız

- Bireyde değer oluşumu ilk olarak **ailede** başlar.
- Değer anlayışını etkileyen diğer unsurlar ise kişinin yaşadığı **sosyal evre**, **toplum** ve **aldığı eğitimdir**.
- Değerlerin oluşumunda en önemli unsur ise kişinin benimsediği **dindir**.

Değerlerin Oluşumunda Dinin Etkisi

Her toplumun insan ilişkilerini düzenlemek için yazılı veya yazısız bazı kuralları vardır. Toplum düzenini sağlamada belirleyici olan unsurlar **din, ahlak, örf, âdet, gelenek** ve **hukuktur**.

Kültür; dil, tarih, gelenek, ahlak, sanat ve edebiyat gibi unsurları barındırır. Din de bir toplumun kültürünün oluşmasına etki eden, toplumsal kabulleri, alışkanlıkları, ahlaki ve değerleri belirleyen unsurların başında gelir.

Toplumda benimsenen değerler kendiliğinden oluşmaz, mutlaka bir kaynağa dayanır. **Din**, toplumsal değerlerin oluşmasında ve varlığını sürdürmesinde en önemli kaynaklardan birisidir. Çünkü din; ahlak, hukuk, gelenek, görenek, lisan, sanat, ekonomi vb. değerler üzerinde çok etkili bir kurumdur.

Din, toplumun birlik ve beraberliğini kuvvetlendiren en önemli unsurdur. Dinin yardımlaşma ve dayanışmayı öğütleyen hükümleri toplum hayatı için vazgeçilmezdir.

Din; yardımseverlik, dürüstlük, sorumluluk, adalet gibi ahlaki değerleri öğütleyerek insanı iyiliğe yöneltir. Dolayısıyla iyi insanın sahip olduğu değerlerde dinin etkisi açıkça görülür.

**“Nerede
olursanız
olun,
O, sizinle
birliktedir.”**

Hadid 4. Ayet

İstanbul Kadıköy'de Kadir Gecesi'nde ilginç bir hırsızlık olayı yaşandı. Dolapları karıştırırken bulduğu Kur-an'ı Kerim'i öperek başına koyan şahıs, ardından hırsızlığa devam etti.

Ahlak sadece dünyevi kurallar koyarken,
din hem bu dünyaya hem de ahirete
yönelik kural ve yaptırımlar koymaktadır.

Değerlerin Oluşumunda Örf ve Âdetlerin Etkisi

Tarihî süreç içerisinde oluşan örf ve âdetlerin ortaya çıkmasında pek çok faktör etkilidir. Kültürümüzdeki birçok uygulama dinden etkilenmiştir. Ad koyma, sünnet, cenaze, nişan ve evlilik merasimleri ile bayram, tâziye (*başsağlığı*) ve hasta ziyaretleri gibi uygulamalar kültürümüzün bir ögesi olmakla beraber kaynağını büyük ölçüde **dinden** almaktadır.

- Çıplak gezmemek **örftür/sosyal kuraldır/normdur**. Giyim Őekil ve biçimlerini **âdetler** belirler (*Folklor kıyafetleri gibi*).
- Düğün yapmak **örftür**, törenin yapılıŐ Őeklini **âdet** belirler.
- Hukuk kuralları, **örflerden** oluşturulmuŐtur.

Ayrıca toplumumuz; anne ve babaya saygılı olmak, selamlaşmak, akrabayı ziyaret etmek ve vatani korumak gibi değerlere hem örfünün hem de dininin gereği olarak hayatında yer verir. Örf ve âdetler toplumu bir arada tutan unsurlardandır. Din de bu beraberliği pekiştirir.

**İslam dini, dinin esaslarına aykırı olmamak
şartıyla kültürümüzün bir parçası olan örf
ve âdetleri benimseyip yaşatmak
konusunda kişiyi serbest bırakır.**

Bununla birlikte kan davası gütmek, evlendirilen kız için başlık parası istemek, türbeye adak adamak, lmşlerden yardım istemek, dileğinin gerçekleşmesi için ağaç vb. nesnelere çaput bağlamak gibi inanış ya da uygulamalar dinin reddettiği uygulamalardır.

Değerler, insan ve yaşadığı toplumun sahip olduğu alışkanlıklara göre şekillenir. Mesela Almanya'da bir baba, başka şehirde oturan oğlunu ziyarete gittiğinde geceyi bir hotelde geçirir. Bu durum orada gayet normal karşılanmaktadır. Halbuki bizde bu durum, babaya yapılan büyük bir saygısızlık olarak algılanır.

Kızlarını kaybettiler, "Armağan"ı aldılar

11.11.2018 - 08:51 | Güncelleme: 11.11.2018 - 11:48 Genel HaberTurk.com

Antalya'da 5 yıl önce 11 yaşındaki engelli kızları Arzu'yu kaybeden Ayşe ve Mustafa Aksoy çifti, devlet koruması altında bulunan ve yüzde 70 engelli olan Ö.T.'yi evlat edindi. Çocuğa "Armağan" ismini veren aile, "Ö.T.'yi evimize getirdiğimizde sevinçten ilk gün ağladık" dedi

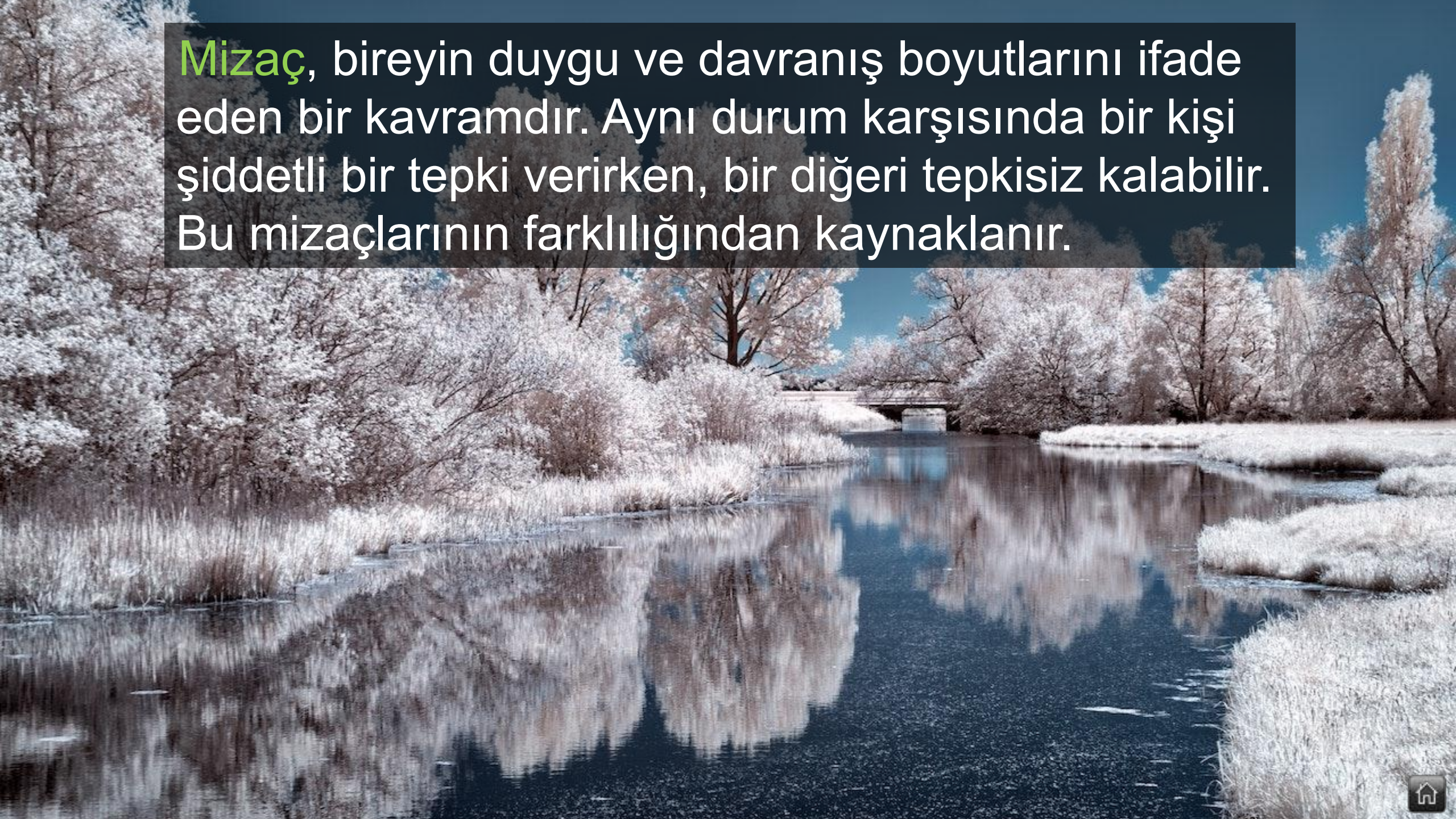
Gençlerin Kişilik Gelişiminde Değerlerin Yeri ve Önemi

Kişilik; bireyin inanç, tutum, değer, mizaç, duygu gibi yönleriyle fiziksel, ruhsal ve duygusal özelliklerini içine alan geniş bir kavramdır. Kişilikle ilişkili olarak karakter ve mizaç kavramları da kullanılır.

Mizaç, bireyin duygu ve davranış boyutlarını ifade eden bir kavramdır. Aynı durum karşısında bir kişi şiddetli bir tepki verirken, bir diğeri tepkisiz kalabilir. Bu mizaçlarının farklılığından kaynaklanır.

Karakter ise insanın içinde bulunduğu toplumun ahlak anlayışı ve değerler sistemine uygun bir davranış tarzını benimsemesine denir.

Buradan hareketle **karakter**, bireyin zaman içinde kazandığı özellikleri ifade eder. İnsan, hayatını anlamlandıran değerlerle ilk olarak ailede karşılaşır.

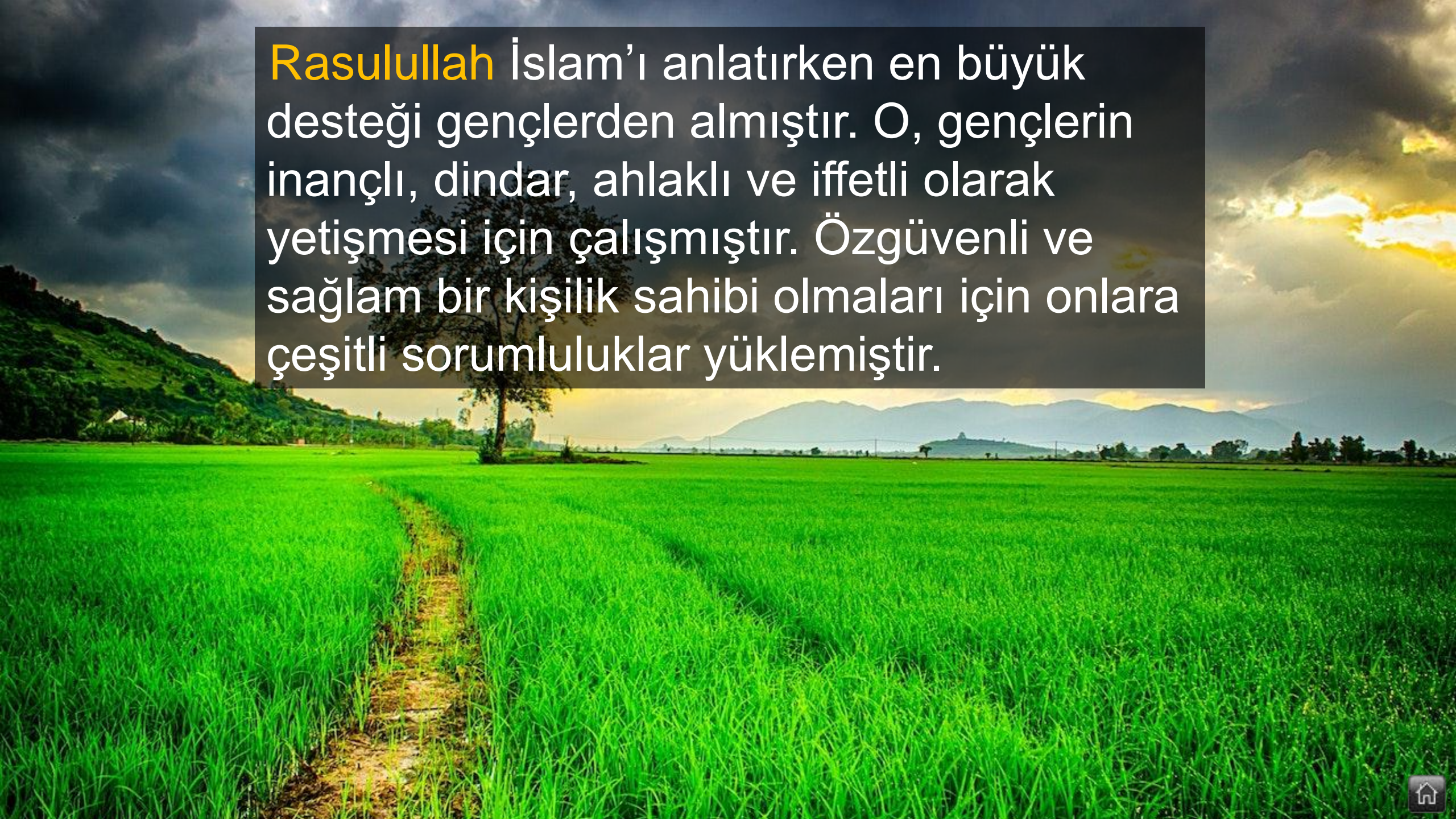

Gençlerin **kişilik gelişiminde** ailenin yanında çevrenin etkisi de önemlidir. Gençlik döneminde eğitim kurumları, iletişim araçları, arkadaşlık ilişkileri değerlerin kazanılması açısından belirleyici bir role sahiptir.

Rasulullah İslam'ı anlatırken en büyük desteği gençlerden almıştır. O, gençlerin inançlı, dindar, ahlaklı ve iffetli olarak yetişmesi için çalışmıştır. Özgüvenli ve sağlam bir kişilik sahibi olmaları için onlara çeşitli sorumluluklar yüklemiştir.

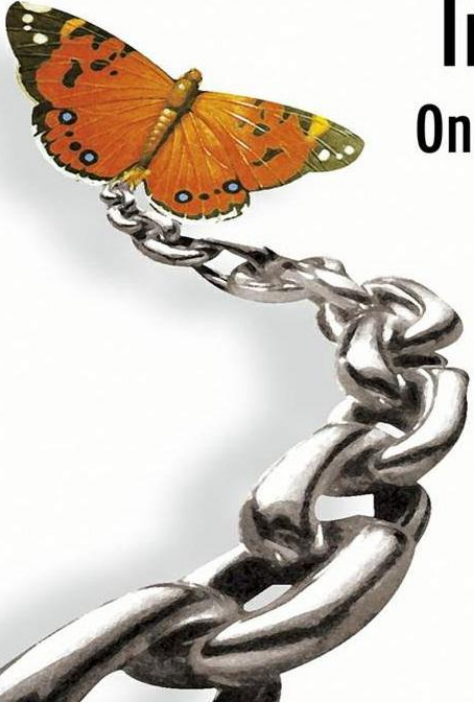

İnsan Haklarına Saygı

İnsanın hayatını devam ettirebilmesi için akıl, can, din, namus ve mal güvenliği gibi bazı haklara sahip olması gereklidir. Bu temel haklar insanlar arasındaki cinsiyet, ırk ve inanç farklılığına bakılmaksızın dinimizin gözünde dokunulmaz sayılmıştır.

**İnsan Hakları,
Onurlu, Eşit ve Özgür
Yaşamaktır**

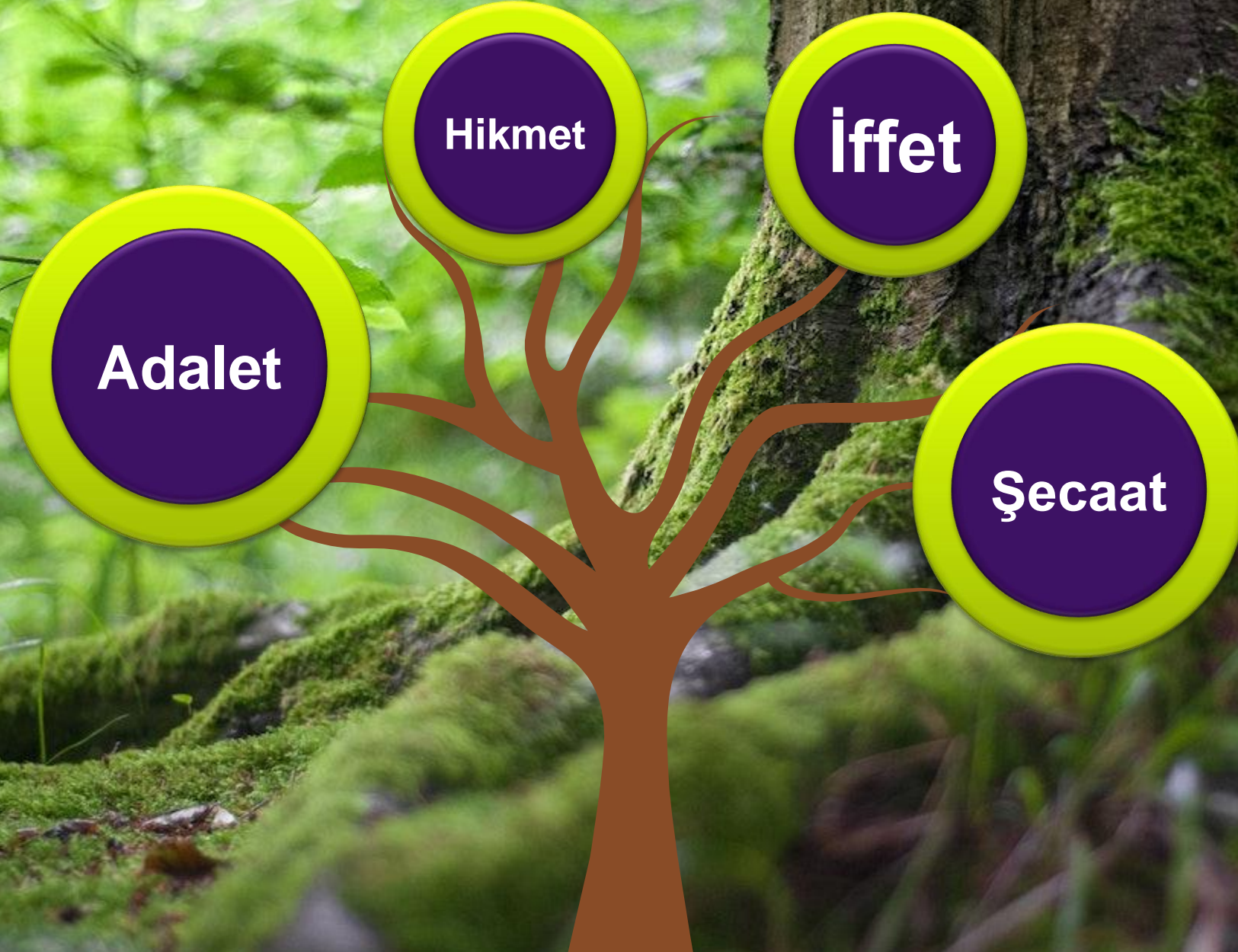

İnsani değerler
öncelikle **aile**
ortamında oluşur
(*anne-babaya hürmet,
büyükleri sayma,
yalan söylememek,
doğru ve dürüst
davranmak...*).

Temel Değerler

Adalet

Adalet, karakter özelliği olarak dengeli olmak ve aşırılıktan uzaklaşp her şeye hakkını vermek anlamlarını içerir. Yüce Allah bu karaktere sahip olan bireyleri sevdiğini “...Allah, adaletli davrananları sever” (Hucurat [49] 9) ayetiyle bildirmektedir.

Adaletin zıddı olan **zulümdür**. Yüce Allah Kur'an-ı Kerim'de **"Zulmedenlere meyletmeyin. Yoksa size de ateş dokunur. Sizin Allah'tan başka dostunuz yoktur. Sonra size yardım da edilmez"** (Hud [11] 113) buyurarak zalimlere taraftar olmayı hatta kalben meyletmeyi bile yasaklamıştır.

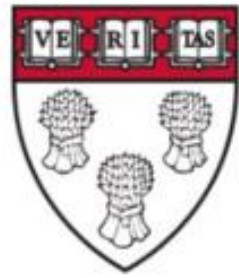

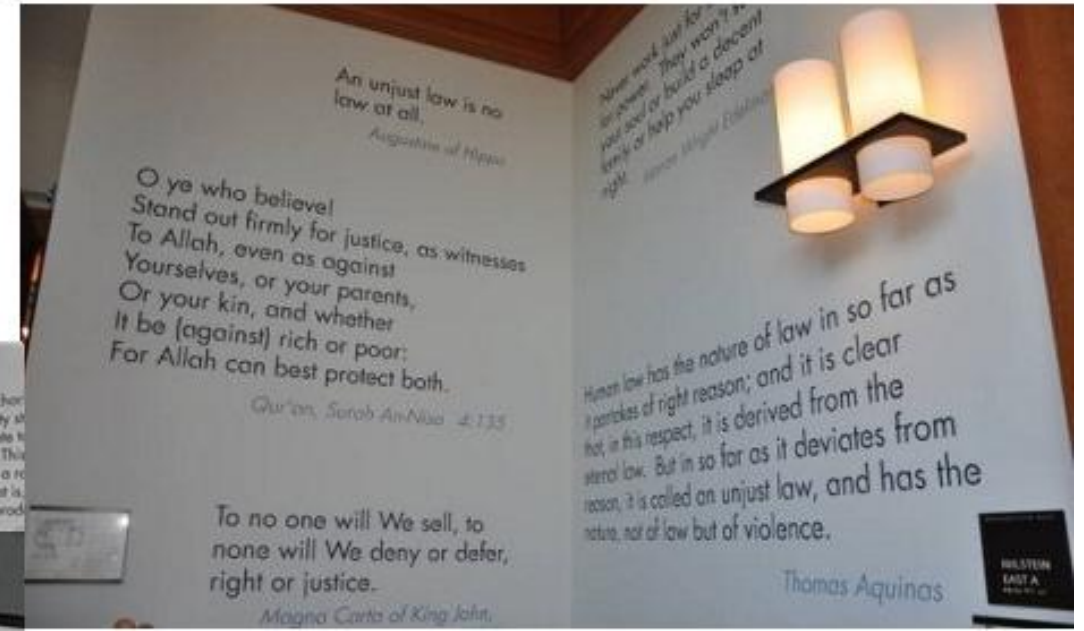
Harvard Üniversitesi, Adalette İlgili Ayet Astı

Dünyanın en iyi üniversitelerinden biri olarak gösterilen Harvard Üniversitesi, Hukuk Fakültesi Kütüphanesi'nin girişine, adalet kavramını en iyi anlatan ifadelerin bir araya getirildiği 'Adalet Sözcükleri' (Words of Justice) isimli sergi kapsamında, Nisa Suresi'nin 135. ayetine de yer verdi. Fakülte yönetimi tarafından 'Adaletin, tarihteki en büyük anlatımlarından biri' olarak tanımlanan ayet, Aziz Augustinus ve Magna Carta'dan alıntılarının bulunduğu giriş bölümüne konuldu. İnsanları, sonuçları ne olursa olsun âdil olmaya çağıran Nisa Suresi'nin 135. ayetinde mealen şöyle deniliyor: "Ey iman edenler! Haktan yana olup var gücünüzle ve bütün işlerinizde adaleti gerçekleştirin. Allah için şahitlik eden insanlar olun. Bu hükmünüz ve şahitliğiniz isterse bizzat kendiniz, anneniz, babanız ve yakın akrabalarınız aleyhinde olsun. İsterse onlar zengin veya fakir bulunsun; çünkü Allah her ikisine de sizden daha yakındır. Onun için, sakın nefsinizin arzusuna uyarak adaletten ayrılmayın. Eğer dilinizi eğip bükerek gerçeği olduğu gibi söylemekten çekinir veya büsbütün şahitlikten kaçarsanız, iyi bilin ki Allah bütün yaptıklarınızdan haberdardır."

(Haber7.com, "Harvard Üniversitesi'ne Kur'an ayeti astılar," 26 Ocak 2013).

HARVARD LAW SCHOOL

Hikmet

Hikmet, doğru bilgi ve sağlam bir akılla varılan muhakeme yeteneğidir. İnsan bu yetenekle iyiyi kötüden, doğruyu yanlıştan, hakkı batıldan ayırabilir. Hikmete sahip olmak için nebi olmaya gerek yoktur. Allah tüm nebilere, İsrailoğullarına, **Meryem Validemiz'e, İbrahim Nebi** ve onun ailesine, **Lokman'a** hikmet vermiştir *(Kur'an, Al-i İmran [3] 81; Casiye [45] 16; Lokman [31] 12).*

Kibarca konuŖ | (Bakara / 83)

Gerçeği konuŖ | (Al-i imran / 17)

Adaleti konuŖ | (Enam / 152)

Zarifce konuŖ | (İsra / 23)

Dürüst konuŖ | (İsra / 28)

Nazikce konuŖ | (İsra / 28)

YumuŖak dilli konuŖ | (Taha / 44)

Yalansız konuŖ | (Hac / 30)

Anlamalı konuŖ | (Müminun / 3)

Düzgün konuŖ | (Ahzab / 70)

“OKU” DİYE EMREDEN
“OKUDUN MU?” DİYE SORMAZ MI?

İffet

İffet haramdan uzak durma, kötü söz ve işlerden kaçınma anlamlarına gelir. İnsanların ahlak kurallarına bağlı kalarak namusunu, şerefini ve haysiyetini koruması yanında nefsin aşırı istekleri karşısında ölçülü davranması iffet kapsamında değerlendirilir.

“İffet, güzelliğın zekâtıdır.”
Ali ibn Ebu Talip

Şecaat

Şecaat, yiğitlik, kahramanlık, cesaret gibi anlamlara gelir. **Rasulullah**, diğer bütün değerlerde olduğu gibi şecaat konusunda da en güzel örnektir. Onun tevhid mücadelesi başlı başına bir cesaret örneğidir. Zülmün hâkim olduğu, kötülerin güçlü olduğu bir dönemde, canı pahasına da olsa, hak olanı söyleyebilmek gerçek yiğitliktir.

Yiğitlik, kahramanlık, cesaret anlamına gelen **şecaatin** karşıtı da **korkaklık**tır ve kişinin maddi, manevi pek çok konuda zarar görmesine neden olur.

☪
KASTAMONU
TABUR YAVERİ
ASTEGMEN
ALİ RIZA

☪
ADANA
2.BÖLÜK KOM.
ÜSTEGMEN
İSMAIL KEMAL

☪
ERZİNCAN
6.BÖLÜK KOM
ÜSTEGMEN
MUSTAFA ASIM

☪
İSTANBUL
ALAY TABİBİ
YÜZBASİ
DİMİTROYATI

☪
BALIKESİR
TABUR KOM.
YÜZBASİ
AKİF

Her toplumun kendine özgü olan değerleri, fertleri bir arada tutar, toplumları da birbirinden ayırır.

☪
MANASTIR
YARBAY
ALAY KOMUTANI
HÜSEYİN AVNİ

Kur'an'dan Mesajlar

“Rabbin, sadece kendisine kulluk etmenizi, anne babanıza da iyi davranmanızı kesin bir şekilde emretti. Onlardan biri veya her ikisi senin yanında yaşlanırsa, kendilerine ‘öf!’ bile deme, onları azarlama, ikisine de güzel söz söyle. Onlara merhametle ve alçak gönüllülikle kol kanat ger. ‘Rabbim! Onlar nasıl küçükken beni şefkatle eğitip yetiştirdilerse şimdi sen de onlara merhamet göster’ diyerek dua et.

Kalplerinizdekini en iyi bilen rabbinizdir. Eğer iyi olursanız bilesiniz ki Allah kendisine yönelenleri bağışlayıcıdır. Akrabaya, yoksula ve yolcuya hakkını ver. Gereksiz yere de saçıp savurma! “Çünkü savurganlar şeytanların dostlarıdır. Şeytan da rabbine karşı çok nankördür. Eğer Rabbinden umduğun (beklemek durumunda olduğun) bir rahmet için onların yüzlerine bakamıyorsan, hiç olmazsa kendilerine gönül alıcı bir söz söyle. “Eli sıkı olma, ölçüsüzce eli açık da olma, sonra kınanacak, kendi kendine hayıflanacak duruma düşersin!” (İsrâ [17] 23-29).

Bu ayetlerde İslam'ın insan hayatına hâkim kılmak istediği temel ilkeler yer almaktadır. İlk olarak Allah'tan başkasına kulluk edilmemesi emredilmekte ve İslam'ın tevhid ilkesine vurgu yapılmaktadır. Tek olan Allah'a imanın ardından ikinci sorumluluk anne babaya iyi davranmak olarak bildirilmiştir. Üçüncü sorumluluk akrabaya ve ihtiyaç sahiplerine iyilik etmek, hayır yapmaktır.

Ayetlerde ayrıca kişinin kazanç ve servetini sadece kendisine ayırmaması gerektiği de vurgulanmaktadır. Müslüman kendi ihtiyaçlarını normal bir şekilde karşıladıktan sonra akrabalarının, komşularının ve diğer muhtaç insanların da onun malında hakkı olduğu bilinciyle yaşamalıdır. Bu duyarlılık toplumsal hayatta birlik, sevgi ve adalet ruhunun ortaya çıkmasına yardımcı olur.

Rasulullah, yoksul Müslümanların geçimiyle bizzat ilgilenir, imkânları ölçüsünde yardım eder, kendisinde yoksa diğer Müslümanları buna teşvik ederdi.

Ayetlerde bildirilen dördüncü önemli sorumluluk da cimrilikten ve israftan sakınmaktır. Cimrilik de savurganlık da aşırılıktır, bu sebeple İslam'a göre haramdır. İkisinin ortası cömertliktir.

Kaynakça

Başlık, alt başlık ve kazanımlar, Milli Eğitim Bakanlığı'nın 2018'de yayınladığı **Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretim Programı**'na göre hazırlanmıştır.

- Abdullah Bektaş, Mustafa Nezihi Pekşen vd., **Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi**, 9. Sınıf, MEB, Ankara 2018.
- **İlmihal, İman ve İbadetler**, c. 1-2, Türkiye Diyanet Vakfı Yay., Ankara 2008.
- **İslam Ansiklopedisi**, Türkiye Diyanet Vakfı İslam Araştırmaları Merkezi, İstanbul.
- Recai Doğan, **Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi**, 9. Sınıf, Nev Kitap, Ankara 2018.

